

Список використаної літератури

1. Дедушкіна А. Популяризація науки в сучасному українському Інтернет-просторі. *Обрії друкарства*. 2015. No 1(4). С. 39–47. URL: <http://horizons.vpi.kpi.ua/article/view/95229/90931> (дата звернення: 10.04.2024).
2. Діалог двох культур. *Обласний літературно-меморіальний музей Юліуша Словацького в м. Кременці* : веб-сайт. URL: <http://mjsk.te.ua/> (дата звернення: 10.04. 2024).
3. Загальна інформація про школу. *Тернопільська загальноосвітня ш кола I–III ступенів № 4* : веб-сайт. URL: <https://school4.te.ua> (дата звернення: 01.04.2024).
4. Зарубіжні письменники і Україна [Текст]: бібліогр. покажч. / Департамент культури, релігій та національностей Терноп. облдержадмін.; КУТОР «Терноп. обл. б-ка для молоді»; інформ.-бібліогр. відділ; уклад. І. Грицишин. Тернопіль : Вектор, 2015. 160 с.
5. Іваницька М. Популяризація наукового контенту в Україні: на прикладі «Моя наука», «Куншт», «Громадське» (наука). *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»: журналістика*. 2021. № 2 (2). URL: <https://doi.org/10.23939/sjs2021.02.024> (дата звернення: 10.04.2024).
6. Франко І. Зібрання творів у 50-и томах. К. : Наукова думка, 1981. Т. 29. С. 113–115.
7. Якубова Т. Твори Юліуша Словацького у фондах відділу бібліотечних зібрань та історичних колекцій НБУВ. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/4890> (дата звернення: 10.04.2024).

Iryna Kulbabska,
studentka wydziału prawa,
administracji i ekonomii,
Uniwersytet Wrocławski

KONCEPCJA NARODOWOWYZWOLEŃCZA W TWÓRCZOŚCI JULIUSZA SŁOWACKIEGO

Adnotacja

Twórczość Juliusza Słowackiego odegrała ważną rolę w kształtowaniu się polskiej świadomości narodowej. Jego utwory inspirowały Polaków do walki o niepodległość i budziły w nich nadzieję na lepszą przyszłość.

Słowacki w swoich utworach często wykorzystywał motywy historyczne i legendy, aby nadać im uniwersalny charakter. W ten sposób pokazywał, że walka o wolność i niepodległość jest ponadczasowym dążeniem ludzkości. Wierzył, że Polska, mimo upadku, zmartwychwstanie i odzyska niepodległość.

Słowa kluczowe: *niepodległość, bohaterstwo, tyrania, odrodzenie, patriotyzm, motywy historyczne, mesjanizm.*

Ключові слова: *незалежність, героїзм, тиранія, відродження, патріотизм, історичні мотиви, месіанство.*

Znany poeta, dramaturg, epistolograf, jeden z najwybitniejszych twórców polskiego romantyzmu Juliusz Słowacki przyszedł na świat w miasteczku Krzemieniec na Wołyniu 4 września 1809 r. (obecnie to miasto w obwodzie tarnopolskim na Ukrainie). Przyszły poeta urodził się w rodzinie inteligenckiej. Jego ojciec, Euzebiusz Słowacki, był nauczycielem w Gimnazjum Wołyńskim, a później profesorem na Cesarskim Uniwersytecie Wileńskim, a matka, Salomea z Januszewskich, była osobą o dużej kulturze literackiej i osobistej, po śmierci męża zajmowała się wychowywaniem syna.

Słowacki po studiach prawniczych w Wilnie przeniósł się do Warszawy i rozpoczął pracę w Komisji Rządowej Przychodów i Skarbu. Zadebiutował bezimiennie na początku 1830 w roczniku Melitele powieścią poetycką Hugo. Pisał dużo, zdając sobie sprawę, że ma coraz mniej czasu (poeta chorował na gruźlicę). Dzięki intensywnej pracy niebawem doszedł do własnego stylu, ugruntowując nie

tylko oryginalny język literacki, lecz także zespół poglądów estetycznych, filozoficznych i politycznych. Wiele z nich szło pod prąd zapatrywaniom środowisk artystycznych, które nadawały wówczas ton polskiej dyskusji w kraju i na emigracji. Za swoje krótkie życie autor napisał 13 dramatów, 20 poematów, kilkaset utworów poetyckich, listów oraz jedną powieść. Słowacki stworzył także system filozoficzny - filozofię genezyjską.

Utwory Juliusza Słowackiego, zgodnie z duchem epoki i ówczesną sytuacją narodu polskiego, podejmowały istotne problemy związane z walką narodowowyzwoleńczą, z przeszłością narodu i przyczynami niewoli, ale także poruszały uniwersalne tematy egzystencjalne. Jego twórczość wyróżniała się mistycyzmem, wspaniałym bogactwem wyobraźni, poetyckich przenośni i języka.

Duży wpływ na poetę wywarła walka narodu polskiego przeciwko zaborcom. Klęska powstania listopadowego stała się najważniejszym przeżyciem ideowym dla romantyków, w tym dla Juliusza Słowackiego. Przez poetę została skomponowana romantyczna wizja heroicznego poświęcenia jak winkielriedyzm. Warto przyjrzeć się jej w takim kontekście i porównać z konkurencyjnym mesjanizmem Adama Mickiewicza. Bo chociaż ostatecznie to ten drugi okazał się bardziej nośny dla polskości, winkielriedyzm przedstawiał sobą o wiele bardziej aktywną siłę sprawczą.

Geneza słowa "winkielriedyzm" wywodzi się od nazwiska narodowego bohatera Szwajcarii, Arnolda Winkielrieda ze Stans. Ten fikcyjny bohater walk o niepodległość swojego kraju miał podczas bitwy pod Sempach (1386 r.) złapać w garść kilka pik austriackich żołnierzy króla Leopolda II Habsburga i z okrzykiem "Droga dla Wolności!" wbić je sobie w pierś. Spowodowało to wyłom w szeregach wroga, dzięki czemu Szwajcarzy wygrali bitwę.

Po raz pierwszy idea ta pojawia się na łamach Kordiana Juliusza Słowackiego, gdzie główny bohater doznaje jej wizji na górze Mont Blanc. Widzi on jakoby Polskę w roli Winkielrieda narodów, sam zaś postanawia zostać Winkielriedem Polaków. Nazywając Polskę Winkelriedem, Słowacki stawia znak równości pomiędzy czynem rycerza a powstaniem listopadowym. Swoim zrywem, według tej

koncepcji, Polska skupia na sobie uwagę mocarstw, zwłaszcza Rosji, tym samym umożliwiając innym uciesnionym narodom czyny niepodległościowe.

Słowacki widzi potrzebę ofiarnej walki z zaborcami, gdzie bohater musi poświęcić życie, by zainicjować sytuację dającą możliwość zwycięstwa dla towarzyszy. W wypadku Kordiana miało być to zabicie cara - misja całkowicie straceńcza, inicjująca zapewne rozpad Imperium bądź szereg wystąpień narodowych i uwolnienie Polski. Słowacki widział w takim postępowaniu heroiczny sens, opłacenie zwycięstwa krwią bohaterów. Winkielriedyzm zakładał również aktywne działanie, śmierć współczesnego rycerza musiała być poniesiona w walce.

Słowacki rozciągał winkielriedyzm również na cały świat, widząc Polskę jako zbiorowego męczennika o wolność ludzkości. Zapewne chodziło mu tutaj o stosunki społeczne, coś na kształt przyszłej Wiosny Ludów. Poeta widział całe pokolenie powstańcze, porażone klęską i zdeprawowane warunkami politycznego wygnania, przymusowej emigracji jako wcielone szyderstwo losu skazane na zagładę. Romantyk w swoich utworach reprezentował krytyczno-rozrachunkowy nurt, podjął przede wszystkim problematykę klęski.

W historii Polski wielokrotnie dochodziło do wydarzeń dramatycznych, których konsekwencje można odczuwać nawet dzisiaj. Nieudane powstania, walka z przeważającymi siłami wroga, stawanie w obronie skazanych na porażkę spraw. Zawsze podkreślano jednak ofiarność Polaków względem wielkich idei. Poświęcenie dla dobra ojczyzny stanowi ważny element polskiego ducha narodowego. Słowacki, jak i inni romantycy, przede wszystkim chciał wyzwolenia Ojczyzny z niewoli. Do tego wybrał walkę słowem, które było wspaniałym narzędziem służącym szerzeniu ideałów wolnego kraju. Poprzez swoje utwory chciał dotrzeć do społeczeństwa i przekonać do walki w imię wyzwolonej ojczyzny. Było to najlepsze co mógł zrobić, gdyż udało się wpłynąć na miliony ludzi i w rezultacie wspólnie z nimi, choć daleko od ojczyzny doprowadzić do odzyskania niepodległości.

Bibliografia

1. Inglot M. Kordian: oblicza heroizmu i ich dramaturgiczne konsekwencje, Rocznik Towarzystwa Literackiego imienia Adama Mickiewicza, 1999 r.
2. Klimczak R. Juliusz Słowacki, Dziennik Teatralny. 2023 r.
3. Motyw powstań narodowych. URL: [https://www.epoki-literackie.pl/motywy-literackie/motyw-powstan-narodowych/#Kordian -
_Juliusz_Slowacki](https://www.epoki-literackie.pl/motywy-literackie/motyw-powstan-narodowych/#Kordian_-_Juliusz_Slowacki)
4. Winkelriedyzm jako romantyczna idea poświęcenia. URL: https://poezja.org/wz/interpretacja/4762/Winkelriedyzm_jako_romantyczna_idea_poswiecenia